

Năm kề bên cạnh đại lục Trung Hoa khổng lồ đang thực hiện thành công cải cách-mở cửa, hiện đại hóa; gần hai thập kỷ qua, Hồng Kông nổi lên như một trong những điểm sáng của bức tranh kinh tế sôi động ở Đông Á-TBD với tốc độ tăng trưởng cao của nền kinh tế và sự nhộn nhịp trên thị trường tiền tệ. Là một vùng lãnh thổ công nghiệp hóa mới (NICs),

Hồng Kông cùng với Đài Loan, Singapore và Hàn Quốc đã góp phần đáng kể thúc đẩy sự phát triển kinh tế cũng như quan hệ trao đổi mậu dịch-thương mại giữa các quốc gia-vùng lãnh thổ theo xu hướng hợp tác-liên kết, nhất thể hóa khu vực.

Sự phát triển nhanh chóng của vùng duyên hải Trung Quốc trong thời mở cửa đã đưa Hồng Kông trở thành một bên đối tác, một trong những bạn hàng lớn nhất đối với toàn Trung Quốc lục địa nói chung. Hơn nữa, với kế hoạch mở rộng khu phố Đông Thượng Hải, Trung Quốc xúc tiến mạnh mẽ việc biến thành phố này thành một trong những trung tâm mậu dịch-tài chính-kinh tế có tầm cỡ quốc tế vào năm 2000, tham gia một cách đầy đủ có hiệu quả vào các hoạt động kinh doanh tiền tệ khu vực và thế giới, Hồng Kông không thể không đóng một vai trò quan trọng. Và như vậy, cùng với việc sáp nhập Hồng Kông vào Trung Quốc (năm 1997) cũng đồng thời hình thành một tam giác tiền tệ mới ở Đông Á-TBD thuộc về một chủ thể người Trung Hoa: Thượng Hải-Hồng Kông-Đài Loan.

Điều này, đương nhiên cũng sẽ đặt ra nhiều vấn đề không ít phần nan giải đối với giới kinh doanh tiền tệ, ngân hàng và thị trường ngoại hối Hồng Kông. Để bảo vệ quyền lợi cho những người đầu tư kinh doanh ngoại hối, Chính quyền Hồng Kông vừa đưa ra dự luật mang tính khung làm cơ sở cho việc quản lý, buôn bán ngoại hối đưa hoạt động này đi vào quy chế hóa. Nhìn chung, các nhà hoạt động ngân hàng rất quan tâm đến dự luật này, họ cho rằng nó sẽ có tác động mạnh đến sự phát triển của thị trường tiền tệ Hồng Kông, cũng như tiến trình sáp nhập Hồng Kông vào Trung Quốc cuối thế kỷ này.

Đầu thập kỷ 70, khi thị trường hối

10 PHÁT TRIỂN KINH TẾ

THỊ TRƯỜNG NGOẠI HỐI HỒNG KÔNG HIỆN NAY VÀ TRIỂN VỌNG CỦA NÓ

HOÀNG GIÁP-VIỆT VÂN

Học viện Chính trị QG HCM

doái ở các nước phương Tây và Nhật Bản đã trở nên hết sức sôi động, và lại lợi nhuận thu được thông qua việc trao đổi các đồng tiền (ngoại tệ) đã thực sự cuốn hút các doanh nhân và giới cầm quyền, chính phủ Hồng Kông tuyên bố bãi bỏ việc quản chế ngoại hối thì ở đây mới bắt đầu hình thành và phát triển thị trường ngoại hối. Cuối những năm 70, cơ cấu kinh doanh ngoại hối Hồng Kông đã có những thay đổi bước ngoặt về chất, hàng loạt ngân hàng thương mại mới được mở cửa bao gồm các ngân hàng Hồng Kông và ngân hàng đầu tư nước ngoài.

Thị trường ngoại hối luôn luôn chịu sự tác động của độ biến thiên về giá trị của các đồng tiền, đặc biệt là tương quan giữa chúng với nhau-tức tỷ giá hối đoái (exchange rate), cho nên các ngân hàng Hồng Kông và giới kinh doanh tiền tệ rất chú trọng đến việc nghiên cứu tỷ giá trao đổi của các đồng tiền tham gia vào thị trường ngoại hối ở đây. Nhiều cơ quan chuyên nghiên cứu về tỷ giá hối đoái và các nhân tố tác động đến tỷ giá hối đoái đã ra đời. Có thể nói, thị trường ngoại hối Hồng Kông hình thành trên cơ sở tiếp thu một cách có chọn lọc những kinh nghiệm nghiệp vụ từ cách tổ chức của hai hệ thống chủ yếu của thị trường hối đoái thế giới là hệ thống Anh-Mỹ và hệ thống của các quốc gia lục địa Tây Âu. Chính do vậy, trong thời gian không dài, thị trường ngoại hối Hồng Kông đã phát triển rất nhanh chóng. Chính quyền Hồng Kông đặc biệt quan tâm đến việc xác định và hoạch định các chính sách mậu dịch-thương mại phù hợp, coi đó là nhân tố có tác động trực tiếp thúc đẩy sự phát triển của thị trường ngoại hối và hoạt động kinh doanh tiền tệ nói chung. Các chính sách tài chính-tiền tệ của Hồng Kông đều cố gắng hướng tới mục tiêu đảm bảo tỷ giá hối đoái thích hợp giữa đồng đôla Hồng Kông với các ngoại tệ khác,

đến đầu 80, có thể nói là thời kỳ phát triển toàn diện hoạt động kinh doanh và nghiệp vụ ngoại hối ở Hồng Kông. Bên cạnh sự tham gia đông đảo nhất của hệ thống các ngân hàng thương mại, các công ty phi tài chính (trong đó nổi bật vai trò của các công ty xuyên-quốc gia), đã góp phần làm cho thị trường tiền tệ Hồng Kông được quốc tế hóa một cách nhanh chóng, trở nên vô cùng sôi động. Với vai trò quản lý, điều tiết tài chính-tiền tệ và thị trường tiền tệ, Ngân hàng trung ương Hồng Kông tích cực tham gia thị trường hối đoái, tác động và can thiệp để ổn định giá trị đồng đô-la của mình cũng như đảm bảo cân bằng trong thanh toán quốc tế. Với những nỗ lực của chính quyền và giới kinh doanh tiền tệ, đến năm 1983 Hồng Kông trở nên thành một trong ba trung tâm ngoại hối lớn nhất thế giới sau London và New-York; ước tính mỗi ngày số lượng tiền tệ lưu thông trên thị trường ngoại hối thế giới khoảng 800 tỷ USD, trong đó số lượng trên thị trường ngoại hối Hồng Kông đứng hàng thứ ba đạt gần 100 tỷ USD.

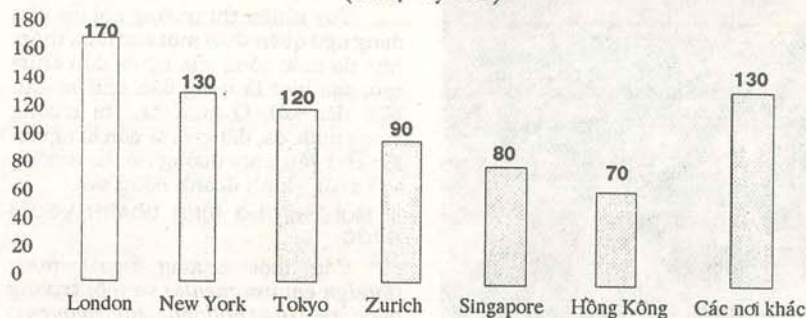
Bắt đầu từ nửa cuối thập kỷ 80 đến đầu những năm 90 này, do những biến động trong nền kinh tế và đời sống chính trị thế giới, thị trường ngoại hối Hồng Kông không còn nhộn nhịp như trước nữa và đã tụt xuống hàng thứ sáu thế giới (sau London, New York, Tokyo, Zurich, Singapore), bảng biểu đồ dưới đây cho thấy rõ điều đó.

Các chuyên gia nghiên cứu về ngân hàng và thị trường hối đoái trên thế giới cho rằng có ít nhất 4 nguyên nhân sau đây tác động đến thị trường ngoại hối Hồng Kông khiến cho nó bị suy giảm vị trí:

1. Sự xuất hiện ngày càng nhiều trung tâm ngân hàng lớn mới của ở Châu Á, trong đó đối thủ cạnh tranh lớn nhất của Hồng Kông là Tokyo và Singapore.

động
Nền
ta
đ
ch
lạm
như
nhập
kĩ
nền
kinh
t
xác
định
c
xác
tỷ
giá
c
đồng
nội
và
các
đồng
ngoại
tệ
được
coi
như
là
một
trong
những
yếu
tố
thúc
đẩy
nền
kinh
tế
phát
triển,
góp
phần
tăng
cường
quan
hệ
kinh
tế
đối
ngoại
của
Hồng
Kông.

Biểu đồ lượng giao lưu tiền tệ hàng ngày trên thị trường ngoại hối thế giới năm 1993
(đơn vị = tỷ USD)

2. Chính phủ nhiều nước yêu cầu các ngân hàng của nước mình phải duy trì tỷ lệ dự trữ thấp nhất, tích cực tham gia hoạt động cạnh tranh trên thị trường thế giới.

3. Sự phát triển nhanh của thị trường tiền tệ ở các khu vực khác trên thế giới dưới tác động của xu thế quốc tế hóa-toàn cầu hóa về kinh tế.

4. Từ giữa thập kỷ 80 đến nay, các ngân hàng lớn của Mỹ đều chịu ảnh hưởng bởi những món nợ của các nước thuộc "thế giới thứ ba" gây thiệt hại, làm hạn chế đáng kể sự tham gia của các ngân hàng Mỹ trên thị trường ngoại hối Hồng Kông.

Ngoài ra, người ta còn nói đến cả những mối lo ngại của các giới kinh doanh, trong đó có những nhà kinh doanh tiền tệ-ngân hàng về tương lai của các hoạt động đầu tư làm ăn ở Hồng Kông khi sáp nhập vào Trung Quốc XHCN.

Mặc dù hiện nay các ngân hàng thương mại, ngoại hối ở Hồng Kông đã lên đến con số 250 với khoảng 4 vạn nhân viên hoạt động trong đó, nhưng do trình độ nghiệp vụ không đồng đều nên người đầu tư có trường hợp bị lường gạt hoặc bị thất thiệt đáng kể. Chính vì vậy, việc thông qua một văn bản pháp quy về quản lý, mua bán ngoại tệ trở nên cấp thiết đối với các nhà kinh doanh đầu tư trong lĩnh vực này.

Tháng 7.1993, chính quyền Hồng Kông đưa ra dự luật khung cho việc buôn bán ngoại hối với mục đích bảo vệ lợi ích cho các nhà đầu tư. Sau thời gian dài thảo luận, dự luật này hiện vẫn còn nhiều tranh cãi trong các nhà lập pháp Hồng Kông. Song họ dự định thảo luận đến lần thứ ba thì kết thúc, tức là trong khoảng từ nay đến hết năm 1994 dự luật sẽ được hoàn tất, thông qua và công bố có hiệu lực thi hành. Dự luật hướng tới việc quản lý nghiêm ngặt nghiệp vụ và kỹ luật ngoại hối của Hồng Kông. Theo đó, những người xin phép kinh doanh ngoại hối buộc phải có tài sản cố định không thấp hơn 3000 đô-la Hồng Kông và vốn lưu động 25 triệu đô-la Hồng Kông. Trong trường hợp các ngân hàng ngoại hối vi phạm luật làm phương hại

đến lợi ích của các công ty đầu tư thì giám đốc các ngân hàng đó phải chịu trách nhiệm hình sự và những quy định khác mà dự luật nêu ra. Trong dự luật có điều khoản quy định cụ thể người được mua vốn cổ phần ở Hồng Kông nhất thiết không được ít hơn 10 triệu đô-la Hồng Kông; đồng thời cũng quy định một số quyền miễn trừ đối với những tổ chức mua bán ngoại hối có tầm cỡ quốc tế.

Quá trình thảo luận dự luật cho thấy, nhiều thành viên của Hội đồng lập pháp Hồng Kông đều nhấn mạnh tới việc đạo luật sắp được thông qua sẽ tạo ra một không gian cạnh tranh bình đẳng trên thị trường tiền tệ giữa các công ty hối đoái và các ngân hàng thương mại, khác phục và đẩy lùi tình trạng các ngân hàng lũng đoạn thị trường ngoại hối làm hạn chế đến khả năng phục vụ người tiêu dùng cũng như gây cản trở phát triển sự nghiệp tài chính Hồng Kông.

Giới ngân hàng Hồng Kông thì lập luận rằng, thành công trên thị trường ngoại hối Hồng Kông trong năm 1993 và các năm trước đó có gần 70% là do ngành ngân hàng tự doanh. Sau khi dự luật này được thực thi, rất có thể khách hàng ngoại hối sẽ chuyển sang làm ăn với ngân hàng, nhưng số lượng không nhiều. Vì theo họ, dự luật này quá khắt khe, cho nên đòi hỏi phải có sự liên hiệp giữa các ngân hàng để tăng cường vốn mới có thể tồn tại được; thậm chí sẽ có trường hợp một số ngân hàng không đủ vốn kinh doanh phải chuyển đi nơi khác hoặc phải kết thúc sự nghiệp kinh doanh và như vậy, xét theo 1 góc độ nào đó, dự luật chưa tạo được môi trường pháp lý thuận lợi cho hoạt động của các ngân hàng.

Có thể có nhiều đánh giá khác nhau, song rõ ràng sự ra đời của đạo luật về kinh doanh ngoại hối ở Hồng Kông sẽ có ảnh hưởng đáng kể đến triển vọng phát triển của lĩnh vực này ở đó. Một số nhà kinh doanh ngoại hối Hồng Kông tỏ ra lo ngại rằng, sau khi dự luật có hiệu lực pháp lý thì phần lớn các ngân hàng ngoại hối Hồng Kông sẽ phải trải qua một cuộc sàng lọc lớn; Họ dự đoán chỉ có khoảng 30/250 ngân hàng đủ điều kiện để duy trì có hiệu

quả hoạt động kinh doanh phù hợp với các điều khoản của đạo luật sắp được thông qua. Để đối phó, nhiều ngân hàng thương mại đã thực hiện việc chuyển trụ sở sang Áo Môn để làm ăn, vì vậy chỉ trong vòng 6 tháng đầu năm 1994 đã có hơn 100 ngân hàng ngoại hối được lập ra ở Áo Môn. Theo số liệu thống kê của ngân hàng phát triển Châu Á (ADB), gần 1 năm nay Singapore rất chú trọng đào tạo người có trình độ giỏi về kinh doanh ngoại hối; ngược lại, về mặt này Hồng Kông tỏ ra giảm sút hơn so với trước đây. Trong khi đó người ta cũng đã nhận thấy thành phố Thượng Hải của Trung Quốc đang trở thành đối thủ cạnh tranh với Hồng Kông trong một tương lai không xa trên thị trường tiền tệ khu vực. Vấn đề đặt ra với chính quyền Hồng Kông là làm thế nào để Trung Quốc hòa nhập vào quỹ đạo chung với thị trường tiền tệ Hồng Kông và khu vực, đặc biệt trong việc tiếp thu nghiệp vụ và kỹ thuật ngân hàng Hồng Kông. Có như vậy khi thị trường ngoại hối Trung Quốc (chủ yếu là Thượng Hải) mở cửa toàn diện thì giới kinh doanh ngoại hối Hồng Kông mới có được cơ hội tăng trưởng thâm nhập và nâng cao khả năng cạnh tranh trên thị trường lục địa và khu vực. Đây thực sự là bài toán không dễ dàng đặt ra trước chính quyền Hồng Kông và giới kinh doanh tiền tệ ở đây.

Hoạt động kinh doanh ngoại hối và sự phát triển kinh tế khu vực Đông Á mấy thập kỷ qua đã diễn ra 1 cách tương đối đồng bộ theo chiều tỷ lệ thuận. Tiềm năng phát triển của các nền kinh tế trong khu vực hiện đang báo hiệu một tương lai nhiều triển vọng nhưng không ít phần thách thức đối với hoạt động kinh doanh tiền tệ, ngoại hối ở đây. Các đồng tiền Châu Á như đồng nhân dân tệ Trung Quốc, đô-la Đài Loan, bạc Thái Lan, yên Nhật Bản, đô-la Áo-Môn, đô-la Malaysia, đô-la Singapore... đều có biên độ dao động khá lớn; thị trường cổ phiếu khu vực của các nước này hiện có khả năng thu hút tư bản nước ngoài một cách nhanh nhạy. Chính điều đó sẽ thúc đẩy mạnh mẽ việc hình thành các thị trường ngoại hối của khu vực trong tương lai gần. Hiện nay, trên thị trường ngoại hối thế giới, có thể nói Tokyo-Hồng Kông-Singapore là một "tam giác tiền tệ" lớn. Cùng với việc Trung Quốc mở cửa thị trường tiền tệ, chắc chắn Hồng Kông, Đài Loan, Thượng Hải sẽ trở thành một "tam giác tiền tệ" mới cạnh tranh quyết liệt với nhau song cũng đầy sức thu hút ở đông Á, Châu Á-TBD và trên thế giới. Do nằm kề bên cạnh thị trường đại lục Trung Quốc khổng lồ, Hồng Kông sẽ có cơ may lấy lại được phong độ như những năm đầu thập kỷ 80 của mình trên thị trường ngoại hối ♣